

СЕНС ЖИТТЯ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАННЯ СТУДЕНТІВ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті подано соціологічний аналіз проблем сенсу життя, цінності життя, поглядів на мораль, висвітлення власних цілей. Завершується стаття аналізом моделей взаємовідносин особистості і суспільства.

Ключові слова: *сенси життя, сенс, цінності життя, мораль, сім'я, кар'єра, щастя, гедонізм, мотивація, соціальний статус.*

Abstract

The article presents a sociological analysis of the problems of the meaning of life, the value of life, views on morality, coverage of their own goals. The article concludes with an analysis of models of the relationship between the individual and society.

Keywords: *meaning of life, meaning, values of life, morality, family, career, happiness, hedonism, motivation, social status.*

Вступ

Людина приходить у цей світ з однією метою – жити. Тому її життя стає формою, реалізацією, розвитком, зціленням, очищенням, проявленням краси сутності її душі через «прекрасний костюм» – фізичне тіло.

Сутність досліджуваної проблеми. Дізнатися що змушує людей прокидатися зранку, самореалізовувати себе у суспільстві, розуміти навколишнє середовище існування, що їх змушує жити, у чому сенс життя для них. Проблема змісту життя, призначеності бентежило людину з найдавніших часів. Відповіді на питання про сенс життя і місію намагалися знайти філософи, психологи, езотерики, релігійні діячі, представники різних культур, епох і цивілізацій. І відповіді ці дуже залежали від моральних норм, віросповідань, засад життя, періоду або місця мешкання людей. Так, для античних часів вищою метою людського життя було досягнення щастя і отримання внутрішньої свободи, яке досягається шляхом саморозвитку і самовдосконалення, розкриттям власного потенціалу. Релігійна епоха середньовіччя зводила зміст життя до служіння Богу, відмови на власне життя. Сенс людського життя вбачався у поверненні людини у той первісний блаженний стан, у якому вона перебувала до вигнання з раю. Достатньо розгалуженими були думки після епохи Відродження, де сенс життя зводився до пізнання навколишнього світу, пошуку особистих цілей і цінностей, до служіння громадським цілям[1].

Актуальність проблеми

Спосіб життя сучасної молоді зазнає істотних змін, в порівнянні з попередніми поколіннями. Приміром, сенс життя наших батьків не полягав у порожній пляшці з-під пива, як це спостерігається сьогодні. Сучасна молодь менше уваги приділяє власному здоров'ю, фізичному та розумовому розвитку. Молодь не цікавиться, не запитує, не шукає, не займається. Зникли черги в бібліотеках, спортивних та наукових гуртках

Для українського менталітету як раніше так і сьогодні притаманні працелюбність та робота біля землі, тому можна подумати як українці дивляться на сенс буття. Питання про сенс життя — одна з традиційних проблем філософії, теології та художньої літератури, де воно розглядається переважно з точки зору визначення того, у чому полягає найгідніший людини сенс життя.

Питання про сенс життя люди ставили і ставлять досі як в Україні так і в світі, висуваючи конкуруючі між собою гіпотези, філософські, теологічні та релігійні пояснення. Отримані відповіді на ці питання формували науку. У даний момент наука в змозі відповісти з певною часткою достовірності на конкретні запитання на кшталт:

«Як саме...?», «За яких умов...?», «Що буде, якщо...?». Ненауково поставлені запитання, типу «У Чому (що є) мета (сенс) життя?», «Навіщо мені жити?» залишаються в рамках тільки філософії і теології. Окремо можна помітити, що в рамках психології запитання «Яка мета життя людини взагалі?» може бути вивчене (і вивчається), оскільки психологія оперує поняттями «мета», «людина» і «життя»[2].

Про смисл не прожитого і пережитого життя люди думають і в зв'язку з віком. У перший раз людина думає про це в юності, коли ляльки та ігри стали нецікаві, а майбутнє таке невідоме і тривожне. Яке місце я займаю в цьому світі, чи праві вчителі, що говорять, що об'єктивну оцінку знанням поставити життя, як вибрати перший крок — такі типові для юності питання. Не досягнувши самостійності, молода людина спочатку шукає, з кого робити життя, кому наслідувати. Пройшла пора Миколи Островського, Аркадія Гайдара, Олександра Матросова, Зої Космодем'янської, молодогвардійців і інших кумирів молоді. Прийшла пора банкірів, бізнесменів, «нових», «крутих», кілерів, повій і ін. Самовідданість і гуманізм витиснуті розрахунком, цинізмом і жорстокістю. Сенс життя, як підказує псевдолітература, кіно, телебачення, преса, — у грошах і славі. Другий раз у зв'язку з віком людина думає про сенс життя в старості. Кінець близький, настав час підводити підсумки. Людина запекло доводить знайомим йому людям, що вона не даремно прожила життя. Далеко не в усіх вистачає мужності зізнатися в тім, що даремно коптив білий світ, що нічого в житті не досяг.

Соціологічне дослідження.

Про сенс життя. Результати програми соціологічних досліджень Львівського Національного Університету «Студенти – образ майбутнього» 2015р. Два роки тому восени у Львові недалеко від пам'ятника Шевченку з'явилася дошка «Before I die I will.../До того як помру Я...». До дошки були прищеплені невеликі коробочки з крейдою і кожен міг написати на дошці все Що вважав за потрібне. Дуже швидко цю дошку списали вздовж і поперек. Час від часу хто все Витирав і все починалося заново. Ось що писали про цю дошку на Фейсбуці: «Соціальна ініціатива Для людей, для мешканців та гостей Львова. Ми хочемо подарувати людям можливість відкрити свої емоції, пригадати свої життєві цілі, плани, мрії, які десь потонули глибоко під рутинною життям». Мені прийшла ідея проаналізувати відповіді людей, щоб краще зрозуміти, для чого вони живуть. І навіть більше... Продовжити фразу «До того як помру я» - це все одно, що продовжити фразу «Сенс мого життя – це». Те саме питання, але поставлене в іншій формі. Якщо на питання про сенс життя важко відповісти, бо воно дуже абстрактне, загальне, то питання про смерть абсолютно пряме і конкретне: от життя, от його кінець. Що хочеш встигнути зробити? Конкретне питання – конкретна відповідь: народити дітей, стати лікарем, стрибнути з парашута... От вам і сенс. Якщо людина пише, що вона хоче народити дітей – значить найбільш ймовірно, що для цієї людини сенс життя – це сім'я. Стати лікарем – отже сенс у кар'єрі. Стрибнути з парашута – значить сенс – це просто насолоджуватися життям. Щоночі, після опівночі я приходив до дошки і переписував всі фрази, які можна було прочитати. Так тривало кілька днів підряд, поки дошку не поламали і не прибрали. Всі зібрані фрази я розділив на три групи: кар'єра, сім'я, гедонізм (насолода) і потім порахував кількість відповідей в кожній групі. Фрази, які важко віднести до однієї з груп, ввійшли в категорію Інше.

Результат:

Кар'єра 34%, Сім'я 26%, Гедонізм 21%, Інше 19%

Отже, для більшості людей сенс в житті – це кар'єра. На другому місці – сім'я. На третьому – отримання насолоди від життя, або гедонізм [3].

За даними соціологічного опитування, основними пріоритетами в житті більшості молоді у 2018 році, як і у 2017 році, є сімейне щастя – 59,6% та 63,6% відповідно, а також важливим залишається для молоді їх здоров'я – 53,0% у 2018 році та 53,3% у 2017 році. Порівняно з

минулим роком «багатство» стало менш важливим для української молоді 23,5% у 2018 році проти 28,1% у 2017 році.

Натомість, у 2018 році молодь приділила увагу інструменту досягнення багатства – професіоналізму: стати кваліфікованим працівником (19,4%) проти 14,2% у 2017 році. Потреба бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках (28,2%) та потреба у багатстві (23,5%) завершують ТОП-5 життєвих пріоритетів молоді [4].

Таким чином, існує проблемна ситуація, яка полягає в протиріччі між людськими бажаннями та їх потребами. Наприклад досягнення омріяної посади на роботі може не відповідати очікуванням людини, яка бачила у цьому сенс життя, як результат вона розчаровується і перестає бачити інші можливості. На основі цього можна зробити висновок, що єдиного загального поняття сенсу життя не існує. Сенс для кожного свій, ти інколи людина розчаровується, і поняття сенсу життя в її думках змінюється, і на основі цього приймаються наступні рішення.

Результати дослідження

В ході даного соціологічного дослідження було опитано 53 особи (було заплановано опитати 50 осіб). Серед них 19 осіб (35.8%) - представники чоловічої статі і 34 (64.2%) - представниці жіночої статі. Віком 16 років - 3 особи (5.7%), 17 років - 35 осіб (66%), 18 років - 13 осіб (22.5%) та 19 років - 2 особи (3.8%). Переважна більшість опитаних, а саме 50 осіб (94.3%) - представники першого навчального курсу факультету менеджменту та інформаційної безпеки, “Вінницького Національного Технічного Університету”, 2 особи (3.8%) - з другого курсу, 0 осіб - з третього курсу та лише 1 особа (1.9%) - навчається на четвертому курсі.

В ході даного соціологічного дослідження були отримані такі результати:

На питання “Наскільки добре Ви розумієте, що таке сенс життя та в чому він полягає?” 27 осіб (50.9%) відповіли, що повністю розуміють всю суть питання, 24 особи (45.3%) відповіли, що знають загальні положення і лише 2 особи (3.8%) не мають уявлення про суть питання. Це свідчить про те, що переважна більшість опитаних орієнтуються або обізнані в цьому питанні.

У питанні “Наскільки важливо думати про сенс життя?” було отримане середнє значення 3,7 за 5-бальною шкалою. Це свідчить про те, що більшість вважає що думати про це важливо але сильно не заглиблюючись.

У питанні “Чи задумувались Ви коли-небудь про сенс життя?” 48 осіб (90.6%) відповіли, що задумувались про сенс життя, 5 особам (40%) було важко відповісти і ніхто з опитаних не відповів що ніколи не думали про сенс життя. Тобто можна сказати, що це питання актуальне для опитаних.

У питанні “Наскільки Вас цікавить ваше життя в майбутньому?” було отримане середнє значення 4,5 за 5-бальною шкалою. Це свідчить про те, що переважна більшість цікавиться що станеться з їх життям у майбутньому.

На питання “Чи готові Ви змінюватись, щоб покращити своє життя в майбутньому?” 31 особа (58.5%) відповіла, що готова повністю змінюватись, 18 осіб (34%) готові дещо у собі змінити, 3 особи (5.7%) відповіли що не готові змінюватись і лише для 1 особи (1.9%) було важко відповісти на дане запитання. Це свідчить про те, що більшість респондентів готові змінюватись для забезпечення кращого життя в майбутньому.

У питанні “Оцініть наскільки для Вас важлива сім'я” було отримане середнє значення 4.7 за 5-бальною шкалою. Для переважної більшості опитаних сім'я - дуже важлива.

У питанні “Оцініть наскільки для Вас важлива кар'єра” було отримане середнє значення 4.2 за 5-бальною шкалою. Це свідчить про те, що для багатьох опитаних кар'єра є досить важливим елементом життя.

У питанні “Оцініть наскільки для Вас важливе здоров'я” було отримане середнє значення 4.5 з 5. Тут можна сказати, що для багатьох опитаних здоров'я досить важливе.

У питанні “Оцініть наскільки для Вас важливий гедонізм (задоволення від життя)” отримано середнє значення 4.5 за 5-бальною шкалою. Це свідчить про те, що переважна більшість людей вважають важливим отримувати задоволення від життя.

Питання “Оцініть наскільки для Вас важлива освіта” набрало середнє значення 3.6 за 5-бальною шкалою. Тому можна сказати, що більшість не вважає освіту одним з найважливіших складових життя.

У питанні “Чи є у Вас ціль?” 39 осіб (73.5%) обрали варіант “так”, для 11 осіб (20.8%) важко визначитись і лише у 3 чоловік (5.7%) немає цілі в житті. Це свідчить про те, що більшість опитаних мають ціль або мрію.

У відкритому питанні “Якщо у Вас є ціль, опишіть її” відповіло 30 осіб (56.6%) зі всіх 53 (100%) тому що це питання було необов’язковим для відповіді, так як не у всіх є ціль (це можна побачити у попередньому питанні). Якби там не було, але ціль, за результатом попереднього питання, є у 39 осіб (73.5%), однак відповіли лише 30 (56.6%). Більшість пишучи про свою ціль мали на увазі про створення успішної кар’єри потім йде щастя, ще нижче бізнес, успіх у певній сфері, сім’я, здоров’я, освіта та інше

На питання “Що змушує Вас прокидатись зранку?” більше половини опитаних 38 (71.7%) відповіли що прокидатись зранку їх змушує навчання в університеті, 21 особу (39.6%) змушує прокидатись їх ціль, 6 людей (11.3%) - сімейні традиції, звичаї чи правила, 6 осіб (11.3%) написали що їх змушує прокинутись будильник, 2 осіб (3.8%) - ранкові фізичні навантаження, по 1 особі (1.9%) дали відповідь наступним чином: життя; Ех, прокидатись мене змушує мій кіт, який постійно голодний; мамина пі*дюліна (прочухан); так заведено; Прочитати любимые книги и посмотреть фильмы/сериалы. Провести время с самой собой (переклад: “Прочитати улюблені книги і подивитись фільми/серіали. Провести час з самою собою”); Система і відеоігри. Це свідчить про те, що багатьох змушує прокидатись страх запізнитись на навчання а також їх цілі які теж можуть бути зв’язані з навчанням, решту підіймає з ліжка фізичні ранкові навантаження, дехто надто буквально сприйняв запитання і написав відповідь “Будильник”.

Висновки

Дане соціологічне дослідження показало, що є багато різних думок на дану тему, і для більшості тема сенсу життя актуальна, та вони орієнтуються у питанні. Багатьох цікавить їх життя, та вони готові щось змінювати у собі. Також у більшій половині респондентів є ціль, а це означає що вони повністю або частково знайшли свій сенс існування. Для більшості це сім’я, здоров’я та гедонізм. Соціологічне дослідження пройшло успішно, як і планувалось. Більшість з опитаних виявились жіночого роду, це може бути пов’язано з тим, що їх більше ніж чоловіків серед 138 студентів першого курсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сініцина А. В. «Сенс життя як складова здоров'я людини» (за екзистенціальним аналізом В. Франкла) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://newacropolis.org.ua/articles/sens-zhyttia-ia-kladova-zdorovia-liudyny>
2. Момонт Н.: Сенс життя сучасної молоді [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2013/visnuk_77.pdf
3. Соціальне дослідження [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://wishmasterua.blogspot.com/2015/04/meaning-of-life-survey>
4. Слободянюк А. В. Соціальні норми та цінності як невід’ємні характеристики категорії влади [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія "Соціологія. Психологія. Педагогіка". - Вип. 9. - Київ, 2000. - С. 5-7.
5. Малярчук Н. С. Головні цінності життя (за результатами дослідження) [Електронний ресурс] / Н. С. Малярчук, А. В. Слободянюк // Матеріали XLVIII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 13-15 березня 2019 р. – Електрон. текст. дані. – 2019. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2019/paper/view/7905>.
6. Слободянюк А. В. Погляди на мораль, зміни у вимірюванні цінностей (за результатами дослідження) [Електронний ресурс] / А. В. Слободянюк, Т. В. Шульга // Матеріали

XLVIII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 13-15 березня 2019 р. – Електрон. текст. дані. – 2019. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2019/paper/view/7812>.

7. Н. Дмитрук, Г. Падалка, Н. Тілікіна, С. Кіреєв «Навігатор навчальних ресурсів. Соціологія. Молодь України 2018 (збірник результатів соціологічного дослідження)»– 2018 / Результати репрезентативного соціологічного дослідження. – Київ : ДП «Редакція інформаційного бюлетеня «Офіційний вісник Президента України», 2018. – 72 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://iq.vntu.edu.ua/method/getfile.php?fname=56869.pdf&x=1&card_id=2187&id=56869

Шахворост Іван Петрович – студент групи МР-21б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: vshahvorost@gmail.com

Слободянюк Анатолій Володимирович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник Центру соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Shahvorost Ivan Petrovich - student of MR-21b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vshahvorost@gmail.com

Slobodyanyuk Anatoliy Volodymyrovych - Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Political Sciences, Scientific Director of the Laboratory of Sociological Research of Vinnytsia National Technical University.